

Μνήμη και Προφορική Ιστορία

Ενότητα 11: Εφαρμοσμένη Προφορική Ιστορία

Ρίκη Βαν Μπούσχοτεν

Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

ΜΑΘΗΜΑ 11

Η ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

«ΕΚΤΟΣ ΤΕΙΧΩΝ»:

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

ΓΙΑΤΙ ΝΑ ΒΓΕΙ «ΕΚΤΟΣ» Η ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ;

- ◇ Ευρύτερη πρόσβαση στις προφορικές μαρτυρίες
- ◇ Κάλυψη νέων κοινωνικών αναγκών:
 - ◇ Στην εκπαίδευση
 - ◇ Στην κοινωνική πρόνοια
 - ◇ Στον πολιτισμό
 - ◇ Θέατρο
 - ◇ Ραδιοτηλεόραση
 - ◇ Μουσεία

Τομείς πρακτικών εφαρμογών

1. Εκπαίδευση

- ◊ Χρήση της προφορικής ιστορίας στη διδασκαλία Α' + Β' βάρθμιας εκπαίδευσης και στην εκπαίδευση ενηλίκων (σχολεία β' ευκαιρίας)
- ◊ Εξάσκηση εκπαιδευόμενων στην:
 - ◊ Κριτική αξιολόγηση πηγών
 - ◊ Συλλογική εργασία
 - ◊ Κοινωνικοποίηση
 - ◊ Διαγενεακή επικοινωνία
- ◊ Καλλιέργεια
 - ◊ Κριτική σκέψης
 - ◊ Γλωσσικών, τεχνολογικών, κοινωνικών δεξιοτήτων

Γενικότερα οφέλη

- ◇ Εξανθρωπισμός και εκδημοκρατισμός της ιστορίας
- ◇ Αποδέσμευση από τη μονολιθικότητα σχολικών εγχειριδίων: πολυφωνία ιστορικών υποκειμένων
- ◇ Προσέγγιση ευαίσθητων κοινωνικών φαινομένων (π.χ. ρατσισμός)
- ◇ Προσέγγιση «δύσκολου παρελθόντος» (π.χ. Ολοκαύτωμα)
- ◇ Εξάσκηση σε τεχνικές ενσυναίσθησης (empathy)
- ◇ (ενδ) περιορισμός της σχολικής διαρροής
- ◇ Βλ. Thompson 2002: 238-251

Παραδείγματα

- ◇ Ανακοινώσεις στο Α' Συνέδριο Προφορικής Ιστορίας (2012)
 - ◇ <http://vod.uth.gr> (26 Μαΐου, αίθουσα Θ)
- ◇ Ιστοσελίδα ΕΠΙ
 - ◇ [http://www.epi.uth.gr/index.php?page=help6:](http://www.epi.uth.gr/index.php?page=help6)
- ◇ Γυμνάσιο Λήμνου
 - ◇ <https://limnosimmigration.wordpress.com/>
- ◇ 56^ο Γυμνάσιο Αμπελοκήπων
 - ◇ <http://56gym-athin.att.sch.gr/index.php/m-archiki/m-perioxi>
- ◇ Ζάννειο Πειραματικό Λύκειο Πειραιά
 - ◇ <http://oralhistoryzanneio.blogspot.gr/>

2. Κοινωνική πρόνοια – φροντίδα ηλικιωμένων

- ◆ Reminiscence (Αναπόληση), κυρίως στη Μ.Βρετανία

Αναπόληση

- ◇ Σημασία αναμνήσεων για ηλικιωμένους
- ◇ Αναγνώριση της επισκόπηση ζωής (life review) στην ψυχολογία
- ◇ Μ.Βρετανία 1981: πρόγραμμα Recall (Θυμήσου), διαφάνειες και κασέτες ήχου, τεράστια επιτυχία
- ◇ Ανάπτυξη «μνημοθεραπείας» σε ΚΑΠΗ κλπ
- ◇ Αλλαγή αντίληψεων για τους ηλικιωμένους
 - ◇ Thompson 2002: 229-235.

3. Θέατρο

- ◇ Μ. Βρετανία :αρχική σύνδεση με το κίνημα αναπόλησης: διαγενεακές παραστάσεις
- ◇ www.age-exchange.org.uk

Σύνδεση με κοινωνικά κινήματα

- ◇ Παράσταση Motherland (1983)
 - ◇ Συνεντεύξεις μαθητριών από την Καραϊβική από τις μητέρες τους για τη ζωή στο Λονδίνο
- ◇ Εργατικό κίνημα Labour History Project 1978, για απεργία του 1937 στο εργοστάσιο Flint GM
 - ◇ Thompson 253- 255

Στην Ελλάδα

◆ Θέατρο του Νέου Κόσμου: Ο κοινός λόγος (Έλλης Παπαδημητρίου).

<http://www.athinorama.gr/theatre/performance.aspx?id=10028406>

◆ Μαρτυρίες γυναικών από την Μικρασιατική Καταστροφή μέχρι τον Εμφύλιο

Γιοι και κόρες (Γ.Καλαβριανού)

- ◆ Παράστασης-ντοκουμέντο με 80 συνεντεύξεις που πήραν πέντε νέοι ηθοποιοί από ηλικιωμένους, από τους οποίους ζητήθηκε να θυμηθούν μια ιστορία που σημάδεψε τη ζωή τους

That's Life Ομάδα Viceversa

- ◆ Μια παράσταση βασισμένη στη ζωή των ηθοποιών

That's Life

- ◊ Μπακάρ, πρόσφυγας από τη Συρία
- ◊ Βιντεοκλίπ από την παράσταση
- ◊ (με την ευγενή παραχώρηση της Ομάδας Viceversa)

4. Στο ραδιόφωνο

- ◆ Το Millenium Project, British Library National Sound Archive και 40 τοπικοί ραδιοσταθμοί (1998-1999)
- ◆ Σκοπός: τεκμηρίωση των κοινωνικών αλλαγών που έγιναν εντός της ζωντανής μνήμης
- ◆ 6.000 συνεντεύξεις, 10 εκ. ακροατές
 - ◆ <http://sounds.bl.uk/accents-and-dialects/millenium-memory-bank>
- ◆ Listening Project, (2012-), ηχογραφημένες συζητήσεις για την καθημερινή ζωή, αναμεταδίδονται από το BBC
 - ◆ <http://sounds.bl.uk/Accents-and-dialects/The-Listening-Project>

5. Μουσεία

- ◊ Οι προφορικές μαρτυρίες στο μουσείο:
 - ◊ Ανασυγκροτούν την κοινωνική ιστορία
 - ◊ Δίνουν φωνή στους αφανείς της ιστορίας
 - ◊ Κάνουν τα αντικείμενα να μιλάνε
 - ◊ Ζωντανεύουν τη σχέση με τους επισκέπτες
 - ◊ Επιτρέπουν τη προσέγγιση «δύσκολων παρελθόντων»)

Παραδείγματα από την Ευρώπη

- ◇ Μουσείο του Άμστερνταμ
- ◇ Μουσείο του Λονδίνου – Docklands
- ◇ Μουσείο του Λίβερπουλ
- ◇ Μουσείο του Λονδίνου – Οι βομβαρδισμοί
- ◇ Μουσείο του Croydon
 - ◇ www.museumofcroydon.com

Παρουσίαση άρθρου

Α. Γκαζή 2013. «Μουσεία και επισκέπτες στην εποχή της ‘βιομηχανίας’ της μνήμης». Στο Ρ.Βαν Μπούσχοτεν, Τ.Βερβενιώτη, Κ.Μπάδα, Ε.Νάκου, Π.Πανταζής, Π.Χαντζαρούλα (επ.) *Γεφυρώνοντας τις γενιές: διεπιστημονικότητα και αφηγήσεις ζωής στον 21^ο αιώνα. Προφορική ιστορία και άλλες βιο-ιστορίες*, 27-42.

Η προφορική ιστορία σε ελληνικά μουσεία

◇ Υπαίθριο Μουσείο Λυχνοστάτης –
Ηράκλειο

◇ <http://www.lychnostatis.gr/>

◇ Μουσείο Πόλης Βόλου

◇ Μουσείο Σχολικής Ζωής Χανιά

Χρηματοδότηση

- ◇ Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- ◇ Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- ◇ Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση, Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.